

05.07.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**05 Temmuz 2022
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

05 Temmuz 2022 Salı

YASAMA BÖLÜMÜ

KANUN

7417 Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU KARARLARI

— Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 30/06/2022 Tarihli ve 2022/2245 Sayılı Kararı

— Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 30/06/2022 Tarihli ve 2022/2247 Sayılı Kararı

YÖNETMELİK

— Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

KURUL KARARI

— Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 16/06/2022 Tarihli ve 10240 Sayılı Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 21/4/2022 Tarihli ve E: 2021/46, K: 2022/47 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 21/4/2022 Tarihli ve E: 2021/57, K: 2022/49 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 21/4/2022 Tarihli ve E: 2021/73, K: 2022/51 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 21/4/2022 Tarihli ve E: 2021/66, K: 2022/52 Sayılı Kararı

YARGITAY KARARLARI

— Yargıtay 3. ve 9. Hukuk Dairelerine Ait Kararlar

Bakliyatla ‘mercimek’ dışında fiyat artışı sürüyor

Bakliyatla pandemi döneminde başlayan fiyat artışı sürerken, kırmızı mercimek fiyatında hasadın başlamasıyla düşüş başladı. Bu düşüşte, hasadın başlamasının yanısıra ihracat yasağının da etkili olduğu belirtiliyor. Son iki ayda fasulyede yüzde 38, pirinçte yüzde 33'lük fiyat artışı ise dikkat çekti.

Mehmet Hanifi GÜLEL

Bakliyat ürünlerinde fiyat artışı devam ediyor. Özellikle fasulyede yaşanan artışlar sektörde dikkat çekiyor. Mayıs ayının sonunda 8 ile 8,5 milimetre fasulyenin fiyatı 21 liradan satılırken, 1 Temmuz itibarıyla yüzde 38'den fazla artarak toptan kilogram fiyatı 29 liraya çıktı. Hasadı yapılan ve bu yıl rekoltede 400 bin ton beklentisi, kırmızı mercimeğin son iki ayda fiyatı yüzde 11,3 azalışla 22 liradan 19,50 liraya geriledi. Yıllık bazda da bakıldığında Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) verilerine göre ise en yüksek artış yüzde 193 ile fasulyede yaşanırken en düşük artış ise yüzde 73 ile kırmızı mercimekte görüldü. Yeşil mercimekte yüzde 169, nohutta yüzde 138 fiyat artışı yaşandı. Hasadın yaklaşması ve geçen yıl rekolte artışlarına rağmen fiyat artışlarının normal olmadığını belirten sektör temsilcileri, arz-talep dengesizliği ve döviz kurunda yaşanan artışın fiyatlara yukarı yönde baskı yaptığını söylediler.

Arz-talepte dengesizliği fiyatları etkiliyor

Son iki yılda yaşanan pandemi süreci, kuraklık ve Rusya-Ukrayna savaşı gibi olağandışı bir dönemden geçildiğini kaydeden Mersin Ticaret Borsası ve Ulusal Baklagil Konseyi Yönetim Kurulu Başkanı Ö. Abdullah Özdemir, arz-talep

dengelesizliğinin fiyat artışlarında etken olduğunu kaydetti. Ülkelerin pandemi döneminde tarım ürünlerinde özellikle kendi kendine yeterlilik bağlamında daha korumacı politikalar uygulamaya başladığını vurgulayan Özdemir, “Birçok ülke gibi Türkiye de ilgili ürünlerde ihracat yasağı getirdi. Diğer yandan tüm dünyada olduğu gibi kuraklık dolayısıyla yurtiçinde de rekolte kaybı yaşandı ve bakliyat üretimimiz 1 milyon 54 bin tona geriledi. Dolayısıyla stok düzeyleri de azaldı. Arz ve talep dengesinde yaşanan bu sorunlar fiyatlar üzerinde yukarı yönde etki yarattı. Ayrıca dolar kuru da son bir yılda yüzde 92 arttı” dedi.

Fasulyede 285 bin ton rekolte öngörülüyor

Son bir yılda tarımsal girdi maliyetlerinin arttığını kaydeden Özdemir, TÜİK rakamlarına göre mazotta yüzde 229, elektrikte yüzde 108, gübrede yüzde 241 ve tarımsal ilaçlarda yüzde 94 girdi artışı yaşandığını aktararak, tüm bu unsurların fiyatlara olumsuz yansıdığını ifade etti. Fasulye fiyatlarını da değerlendiren Özdemir, bakliyat ürünlerinde üretim artış beklentisinin aksine, TÜİK istatistiklerine göre geçen yıl 305 bin ton olarak gerçekleşen kuru fasulye üretiminin bu yıl 285 bin ton beklendiğini bildirdi. Özdemir, “Ayrıca TÜİK verilerine göre, 26 Şubat’ta ihracatı yasağına kadar fasulyede 50 bin 662 ton ihracatla 55,8 milyon dolar gelir elde edildi. Bu miktar önceki yıl ihracat sezonunda ise yaklaşık 23 bin tonda ve 28,1 milyon dolar değerinde ihracat yapılmıştı” dedi.

Mercimekte rekolte arttı, fiyat düştü

Türkiye’nin bakliyat üretimi ve ihracatında kırmızı mercimeğin ayrı bir önemi olduğunu kaydeden Özdemir, bakliyat üretiminin yüzde 22’sini ve ihracatının yüzde 37’sini kırmızı mercimeğin oluşturduğunu söyledi. Türkiye’nin dünya kırmızı mercimek üretiminde dördüncü, ihracatında ise üçüncü sırada yer aldığını aktaran Özdemir, “2017 yılında kırmızı mercimekte üretimimiz 400 bin tonda, geçen yıl yaşanan kuraklık nedeniyle üretimimiz 228 bin tona düştü. Ancak bu yıl bu olumsuz tablo tersine döndü. Şu an hasat sezonu tamamlanmak üzere. Ekim alanlarında ve alınan verimde geçen yıla göre önemli artış var. TÜİK tahminlerine göre üretimin geçen yıla kıyasla yüzde 75 artması bekleniyor. Böylece yeniden 2017 yılı seviyesi olan 400 bin tona ulaşılması öngörülüyor” ifadesini kullandı.

SON 2 AYLIK BAKLİYAT FİYATLARI			
Ürün	26/04/2022	01/07/2022	Artış oranı
Pirinç Baldo	18,50	24,50	%32,4
Pirinç Osmancık	16,50	22,00	%33,3
Fasulye 8-8,5 mm	21,00	29,00	%38
Nohut	20,00	22,50	%12,5
Kırmızı mercimek (yerli)	22,00	19,50	%-11,3
Yeşil mercimek (yerli)	22,50	25,50	%13,3
Kaynak: DÜNYA piyasa rakamları (naturel fiyatlar)			

TÜRKİYE’DE GEÇEN YIL BAKLİYAT ÜRETİM MİKTARI	
Ürün	Üretim (Bin/Ton)
Nohut	475
Kırmızı Mercimek	228
Kuru Fasulye	305
Yeşil Mercimek	35
Bezelye	6.8
Diğer	4.2
TOPLAM	1.054

Hasatla beraber fiyatlar netlik kazanacak

Şu anda kırmızı mercimekte hasat sezonu tamamlanmak üzere olduğunu ve nohutta yeni başladığını bildiren Özdemir, fasulyede 15 Ağustos'ta başlayacağını, bu ürünlerde hasadın başlaması ile birlikte fi yat beklentilerin daha da netlik kazanacağını aktardı. Bakliyat ürünlerinde kısmen stokçuluk yapıldığını belirten Özdemir, şunları kaydetti: "Özellikle kırmızı mercimekte ve kısmen nohutta yaşanıyor. Spekülatörlerin sistemde yer aldığı bir mekanizma fi yatlarda manipülasyonun ve stokçuluğun önünü açıyor. Gen merkezi ülkemiz olan bakliyatta üretimin daha fazla desteklenerek ilk etapta kendi kendine yeten, ikinci aşamada ise yeniden net ihracatçı bir ülke haline gelmek öncelikli hedefimiz olmalı."

Buğday alım fiyatları arttı, çiftçi satış için TMO'nun yolunu tuttu

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) hububat fiyatlarına yaptığı artış, çiftçiyi memnun etti. Geçen hafta buğdayda 400 lira, arpada 200 lira fiyat artışına giden TMO, çiftçinin piyasaya ürün vermesini sağladı. Sektör yetkilileri Ofis'in İç Anadolu'da alım yapmaya başladığını bildirdi.

Mehmet Hanifi GÜLEL

TMO, hububat alım fiyatlarında değişikliğe gidip piyasa fiyatını yakalamasıyla çiftçiden ürün almaya başladı. Sezon başında buğdayda açıklanan tonda 6 bin 50 lira ve 1000 lira prim desteği ile arpada 5 bin 500 lira ve 500 lira prim desteği fiyatları piyasanın altında kalmıştı. Geçen hafta buğdayda 400 lira, arpada ise 200 lira fiyat güncellemesine giderek serbest piyasayı yakalamış oldu.

Sektör temsilcileri, TMO'nun bu yıl 5 milyon ton buğday alımı hedeflediğini belirterek, Güneydoğu'da istenilen düzeyde ulaşamadığını ifade etti. Temsilciler, TMO'nun yeni fiyatlarla hasadın başladığı İç Anadolu bölgesinden alım yapmaya başladığını aktardı. TMO, haziranda teslim ürünlerin primlerini temmuzda, temmuz ve ağustos aylarında teslim ürünlerin prim ödemelerini ise takip eden ay içinde ödeyecek.

“Şu an TMO'nun verdiği fiyat piyasanın üstünde bulunuyor”

Bölgelerinde yağışların etkisiyle hasadın 2 hafta geciktiğini kaydeden Konya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Çevik, arpa hasadının başladığını ve günlük ortalama bin 500 ton ürünün borsaya geldiğini aktardı. Gelen ürünün yaklaşık bin tonunun TMO tarafından alındığını bildiren Çevik, “Buğday hasadı da

önümüzdeki günlerde sıcaklığın etkisiyle başlayacak. Cuma günü itibarıyla baktığımızda borsamızda buğdayın ton fiyatı 6 bin 800 lira ile 7 bin 350 lira arasında işlem görüyordu. Şu an TMO'nun verdiği fiyat, prim desteğiyle birlikte piyasanın üstünde bulunuyor” dedi.

“Güneydoğu’da TMO’ya satış olmadı”

Çevik, çiftçinin ürününü TMO’ya verme niyetinde olduğunu söyledi. Devletin üretici girdi maliyetleri artışı için dünya fiyatlarına eşdeğer bir fiyatla ürün aldığını aktaran Çevik, “Dünyadaki duruma göre yeniden bir değerlendirme yapacağız denmişti. Temmuz ayı için bu değerlendirmeyi yaptı. Çiftçinin TMO’ya yöneleceğini düşünüyorum. Böyle bir süre yaşanıyor ama daha İç Anadolu’da hızlı bir harman yok. İyi bir sezon bekliyoruz ve havaların ısınmasıyla hasat hızlanacak” dedi.

Çevik, arpanın da rutubet oranına göre 5 bin 600 ile 6 bin 050 lira civarında olduğunu aktararak, “Harman zamanında yüklü şekilde piyasaya mal çıkarsa, fiyat istikrarı sağlanamıyor. Onun için lisanslı depoların şart olduğunu her seferde söylüyoruz. TMO, 1 Eylül’e kadar ürün alacağını belirtti. Güneydoğu’da ise ürün lisanslı depolara gitti ama TMO’ya satış olmadı. Belki yarın lisanslı depolardan TMO’ya satış yapılır. Şu an ürün çiftçinin üzerinde görülüyor. TMO 5 milyon ton alırsa piyasa akışını rahat geçirir” diye konuştu.

"TMO doğru bir karar aldı"

TMO’nun fiyat artışına giderek doğru bir karar aldığını belirten Adana Çiftçiler Birliği Başkanı Mutlu Doğru, piyasa şartlarına göre fiyatın revize edilmesi gerektiğini daha önce ifade ettiklerini bildirdi. TMO’nun fiyatları illaki yükseltecek diye bir kaidenin olmadığını ve aynı da kalabileceğini ifade eden Doğru, “Her hafta dünya fiyatlarına göre yurt içi piyasada TMO fiyatını regüle etmeli” dedi. Buğday ton fiyatının 6 bin 050 lira olarak açıkladığı zaman TMO’nun o fiyattan buğday alamadığına vurgu yapan Doğru, “Artı bin lirada prim vardı. Bu fiyatla ürün alamayınca ve piyasa yükselince fiyatta düzenlemeye gidildi. Başından beri Çiftçiler Birliği olarak bizim teklifimiz buydu” diye konuştu. Adana’da buğdayın tonunun 6 bin 700 lira ile 6 bin 800 lira civarında olduğunu ve hasat sezonun bittiğini açıklayan Doğru, “Bu yıl İç Anadolu’da ve Trakya’da rekoltede iyi rakamlar bekleniyor. Mardin, Şanlıurfa ve Diyarbakır’da rekolte düşük olduğu için, çiftçi hemen ürününü nakite çevirip piyasaya sattı. Bu arada kamu bankaları aracılığıyla verilen Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) kredileri de durduruldu. Şu anda buğdayın depolara değil TMO’ya gitmesi hedefleniyor” ifadesini kullandı. Bir yandan dünya borsalarında buğday başta olmak üzere mısır, pamuk, soya gibi ürünlerin bir düşüş eğilimine girdiğini bildiren Doğru, Ukrayna’dan çıkarılacak olan 40 milyon tonluk hububatın Türkiye üzerinden re-export olacağına dair detaylı bir açıklamaya ihtiyaç olduğunu söyledi.

Tarımı böyle çökerttiler! Hayali ihaleye 60 milyon lira!

Çiftçi ve vatandaş, uygulanan yanlış tarım politikasının bedelini ithalatla ve artan gıda fiyatları ile öderken, Tarım Bakanlığı kaynakları ise “proje” adı altında resmen yağmalanıyor.

Sadettin İnan

2013 yılında Mehdi Eker'in bakanlığı döneminde gündeme getirilen ve kamuoyuna büyük salon toplantıları ile açıklanan gıdada taklit ve tağşişi önleyeceği iddia edilen Ürün Doğrulama ve Takip Sistemi'nde yaşanan büyük yolsuzluk, mahkeme kararlarına ve bilirkişi raporlarına yansdı.

ADRESE TESLİM İHALEDE SAHTE İMZA SKANDALI!

Tarım ve Orman Bakanlığı, yıllardır hayata geçirilmeyen ve çürümeye terk edilen Ürün Doğrulama ve Takip Sistemi'nden dolayı Hakan Bilal Kutlualp'e tam 57,6 milyon lira ödeme yapmak zorunda kalırken, Kutlualp'in de alacak davasını kazanması için bütün kurgunun dönemin üst düzey yöneticileri tarafından yapılması manidar bulunuyor. Hakan Bilal Kutlualp'e verilen adrese teslim ihalenin bile büyük bir kurgudan ibaret olduğu, ihale komisyonu üyelerinin ihaleden habersiz komisyon kararına imza attırıldığı, tasfiye kararını Mehdi Eker'in imzası ile alınmaması ve değer tespit komisyonu üyelerinin makineden anlamayan ortaokul ve lise düzeyinde düz

memurlardan oluşturulması, ÜDTS'de yaşanan büyük yolsuzluğu gözler önüne seriyor.

ANKARA CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI, İHALE KOMİSYONU ÜYELERİ İLE İLGİLİ SORUŞTURMA İZNİ İSTEDİ, BAKANLIK İZİN VERMEDİ!

ÜDTS'de bilirkişi raporlarıyla ortaya çıkan sahte imza skandalı başta olmak üzere mevzuatlara aykırı yapılan ihale ve ihalede rekabet şartlarının sağlanmamasından dolayı ihale komisyonu üyeleri hakkında soruşturma izni istenmesine rağmen Tarım ve Orman Bakanlığı, 8 kişi hakkında soruşturma izni vermedi. Bunun üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, soruşturma izni verilmemesi üzerine dosyayı kapattı. Başsavcılık, Faruk Çelik'in bakanlığı döneminde soruşturma izni isterken, Fakıbaba döneminde ise başsavcılığa karşı cevap verildi. Bakanlığın, ihale komisyonu üyeleri ile ilgili olarak soruşturma izni vermemesi ÜDTS'deki büyük yolsuzluğun üzerinin örtülmesi olarak değerlendiriliyor.

İCRA DAİRESİ, TARIM BAKANLIĞINA ÖDEME EMRİNİ GÖNDERDİ

Hakan Bilal Kutlualp, 2015 yılında Ankara Asliye 3. Ticaret Mahkemesine açtığı alacak davasına görevsizlik kararı verilmesi üzerine Ankara 18. Asliye Hukuk Mahkemesinde açtığı 30 milyon liralık alacak davasını kazandı. Kutlualp, Ankara 14. İcra Dairesine başvurarak Tarım Bakanlığı aleyhine icra takibi işlemlerini başlattı. Ankara 14. İcra Dairesi 25 Mart 2022'de bakanlığa başvurarak toplam 57 milyon 649 bin liranın Hakan Bilal Kutlualp'e ödenmesini istedi.

TARIM BAKANLIĞI, İSTANAF YAPTIĞI BAŞVURUYU DA KAYBETTİ

Tarım Bakanlığı, Ankara 18. Asliye Hukuk Mahkemesinin Kutlualp lehine verdiği kararı istinafa götürdü. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 27. Hukuk Dairesi, bakanlığın istinaf başvurusunu reddetti. Bunun üzerine alacak davası Yargıtay'a temyize giderek, Yargıtay 6. Hukuk Dairesi tarafından onandı.

MİLLÎ GAZETE, BÜYÜK YOLSUZLUĞU ORTAYA KOYAN BİLİRKİŞİ RAPORLARINA ULAŞTI!

Millî Gazete, Mehdi Eker döneminde gündeme getirilen ancak daha sonra çürümeye terk edilen Ürün Doğrulama ve Takip Sistemi projesi ile ilgili bilirkişi raporlarına ulaştı. Sahte, taklit ve tağşiş edilmiş ürünlerin üretimini ve satışını engellemek için 2013 yılında gündeme gelen ve o dönem 'adrese teslim' ihale iddiaları ile kamuoyunda büyük tartışma konusu olan Ürün Doğrulama ve Takip Sistemi'nden (ÜDTS) dolayı Hakan Bilal Kutlualp'in Tarım Bakanlığına 30 milyon lira alacak davası açtığı ve davanın da Nisan ayında sonuçlandığı ortaya çıktı.

PEKİ NELER OLMUŞTU?

2013 yılında Mehdi Eker'in tarım bakanlığı döneminde, sahte, taklit ve tağşiş edilmiş ürünlerin üretimini ve satışını engellemek için geliştirilen ÜDTS, adrese teslim bir ihale ile Hakan Bilal Kutlualp'in şirketi olan Veriso Data Sistemleri San. ve Tic. Ltd. şirketine verilmişti. 10 yıllığına Kutlualp'e verilen ve ÜDTS ile alkollü içecekler, takviye edici gıdalar, bal, enerji içecekleri, çay, bitkisel sıvı yağlar ve bebek mamaları bu sistemle takip edilecekti. Ancak daha sonra açılan bir dava ile alkollü içkiler sistemden çıkarıldı. Alkollü içkilerin sistem çıkarılmasıyla adrese teslim ihalede bütün hesaplar altüst oldu. Hakan Bilal Kutlualp, ÜDTS'nin yüzde 80'ini alkollü içkilerin oluşturduğu gerekçesiyle bu işten vazgeçerken, Tarım Bakanlığı da ihaleyi iptal etmek yerine tasfiye kararı alarak, ÜDTS'nin bakanlık eliyle yürütülmesine karar verir. Şaibeli bir şekilde alınan tasfiye kararı ve değer tespit komisyonu kararı ile Hakan Bilal Kutlualp'e 29,8 milyon lira ödenmesine karar verilir. Bakanlık aldığı tasfiye kararı ile bir anlamda Kutlualp haklı duruma getirilerek 29,8 milyon liralık alacak davasında eli kuvvetlendirilmiş oldu. Mehdi Eker, sözde yeni bakan buna karar versin diye 29,8 milyon lira tasfiye kararı ile alınan ödeme kararının altına imza atmaz. (Aslında sorumluluk almak istemez. Çünkü Hakan Bilal Kutlualp mahkemeye gitmesi durumunda tasfiye kararından dolayı her hâlükarda bu parayı alacağı garantilenmiştir.) Mehdi Eker'den sonra tarım bakanı olan Faruk Çelik de ÜDTS'nin bakanlık bünyesine geçirilerek Hakan Bilal Kutlualp'e 29,8 milyon lira ödenmesiyle ilgili karara imza atmadı. Kutlualp de 24 Aralık 2015'te bakanlığın aleyhine alacak davası açtı.

TASFİYE KARARI İLE KUTLUALP HAKLI DURUMA GETİRİLDİ

Alkollü içeceklerin ÜDTS'den çıkarılmasıyla birlikte Hakan Bilal Kutlualp, bu işten vazgeçtiği halde kamu yararı var gerekçesiyle sistemin bakanlık bünyesine geçirilmek istenmesi ve alınan tasfiye kararı ile Kutlualp'e 29,8 milyon lira ödenmesinin bakanlık tarafından taahhüt altına alınması ÜDTS'de yaşanan büyük kamu zararını gözler önüne seriyor.

İHALE KOMİSYONUNDA SAHTE İMZA TESPİT EDİLDİ!

Millî Gazete'nin ulaştığı mahkeme kararı ve bilirkişi raporunda, aslında bakanlığın göz göre göre nasıl zor durumda bırakıldığı ve hayali bir ihale ile Hakan Bilal Kutlualp'e özel bir kıyak geçilerek büyük bir yolsuzluğa imza atıldığını belgeliyor. Bilirkişi raporlarında dehşet verici tespitler yapılırken, adrese teslim bir ihale ile, Hakan Bilal Kutlualp'e verilen ÜDTS için oluşturulan ihale komisyonunda sahte imza tespit edildiği, komisyon üyesinin ihaleden haberi olmadığı halde ihaleyi yapmış gibi komisyon kararının altına imza attığı belirlendi.

SAHTE İMZA SKANDALI BİLE İHALENİN İPTALİ İÇİN AYRI BİR DAVA AÇILMASINI GEREKTİRİYORDU

ÜDTS'nin adrese teslim ihalesinde ortaya çıkan sahte imza skandalı bile başlı başına bir skandalı gündeme getirirken, bakanlığın Kutlualp'in açtığı alacak davasına karşılık ihalenin iptali için karşı bir dava açması gerekiyordu. Ancak Mehdi Eker'den sonra göreve gelen Faruk Çelik, Ahmet Eşref Fakıbaba, Bekir Pakdemirli ve Vahit Kirişçi'nin karşı bir dava açmaması Hakan Bilal Kutlualp'in elini daha da kuvvetlendirdi.

DEVR-İ SABIK OLUŞTURMAMAK İÇİN DAVA AÇILMADI!

Mahkemeler tarafından atanan bilirkişi heyeti raporlarında ÜDTS'nin, ihale aşaması ve tasfiye aşamasında büyük şaibeli kararlar tespit edilmesine rağmen Mehdi Eker'den sonra göreve gelen bakanların hiçbirisinin ihalenin iptali ile ilgili dava açmaması manidar bulunuyor. ÜDTS'nin iptali ile ilgili bir dava açılması durumunda tespit edilen sahte imzadan dolayı bakanlığın davayı kazanmakla kalmayıp kamuyu bilerek ve kasten zarara uğratmaktan dolayı Hakan Bilal Kutlualp başta olmak üzere dönemin yöneticileri ile ilgili yasal işlem başlatılacaktı.

BAKAN KARARI İLE ALINMASI GEREKEN TASFİYE KARARINDA MEHDİ EKER'İN İMZASI YOK!

Hakan Bilal Kutlualp'in açtığı alacak davasını kazanmasında etkili olan tasfiye kararının dönemin Tarım Bakanı Mehdi Eker'in imzası ile alınmaması da manidar bulunuyor. Tasfiye kararı, Kutlualp'e ödenecek 60 milyon lira kamu zararında önemli bir unsur olmasına rağmen Mehdi Eker'in sanki bugünleri düşünmüşçesine imzasının olmaması, Kutlualp'in eline kuvvetlendiren tasfiye kararını da tartışmalı hale getirdi.

Diğer yandan Mehdi Eker döneminde oluşturulan tasfiye kararı ile Hakan Bilal Kutlualp'e 29,8 milyon lira ödenmesine karar veren Değer Tespit Komisyonunun da işin ehli olmayan, mevcut sistem ve makinelerden anlamayan ortaokul ve lise düzeyindeki düz memurlardan oluşturulduğu ortaya çıktı. Bilirkişi heyeti yaptığı incelemelerde, işten anlamayan değer tespit komisyonu üyelerinin hiçbir araştırma yapmadan, Hakan Bilal Kutlualp'in verdiği faturalar üzerinden bir değer tespiti yaptığını tespit etti.

ÜDTS'DE BÜTÜN ALTYAPI MEHDİ EKER'İN SAĞ KOLU OLARAK BİLİNEN ERDAL CELAL SUMAYTAOĞLU TARAFINDAN KURGULANMIŞTI!

ÜDTS ile ilgili bütün işlemler dönemin Bakanlık Rehberlik ve Teftiş Başkanı 1'inci Hukuk Müşaviri Erdal Celal Sumaytaoğlu tarafından kurgulanmıştı. Özellikle alkollü içeceklerin mahkeme kararı ile iptal edileceği bilindiği halde ÜDTS'ye Erdal Celal Sumaytaoğlu tarafından dahil edildiği kaydedilirken, sözde büyük hukukçu olarak bilinen Sumaytaoğlu'nun bu ısrarı da geline nokta manidar bulunuyor. Alkollü içeceklerin mahkeme kararı ile ÜDTS'den çıkarılması ve onun akabinde bakanlığın aldığı tasfiye kararı ile Hakan Bilal Kutlualp'e 29,8 milyon lira ödeme ile karşı karşıya

bırakılması ve 29,8 milyon lira ödenmesini belirleyen Değer Tespit Komisyonu üyelerinin işten anlamayan düz memurlardan oluşturulması, ÜDTS’de yaşanan büyük yolsuzluğu gözler önüne seriyor.

ERDAL CELAL SUMAYTAOĞLU SOY İSMİNİ DEĞİŞTİRDİ!

Mehdi Eker döneminde yarış atı skandalları ve ÜDTS’de yaşanan yolsuzluk iddiaları ile ismi sıkça gündeme gelen Erdal Celal Sumaytaoğlu’nun daha sonra soy ismini değiştirmesi dikkat çekmişti. Erdal Celal Sumaytaoğlu, soy ismini Aysoy olarak değiştirirken, şu anda İstanbul Büyükşehir Belediyesi şirketi İSTAÇ’ın Yönetim Kurulu başkan vekilliğini yapıyor.

Memur ve emeklinin zam oranı belli oldu

Haziran enflasyonunun açıklanmasıyla memur ve emeklilerin zam oranı da netleşmiş oldu.

ANKARA (DÜNYA)

Haziran enflasyonunun yüzde 4.95 olmasının ardından Ocak-Haziran dönemi enflasyonu da TÜİK tarafından yüzde 42.35 olarak açıklandı. Bu verilere göre SGK ve Bağ-Kur emeklilerinin maaşları 2022 yılı Temmuz ayından itibaren yüzde 42.35 oranında artırılmış olacak.

Memur ve memur emekliler ise toplu sözleşme kaynaklı yüzde 7.5 artış ile yüzde 42.35 oranındaki 6 aylık enflasyon arasındaki fark kadar maaşlarına zam alacaklar. Hazine ve Maliye Bakanlığı yılın ilk yarısındaki enflasyon ile yılbaşında verilen zammın farkı yüzde 34.69 olarak hesaplıyor. Bu orana toplu sözleşme kaynaklı olarak yılın ikinci yarısında öngörülen yüzde 7'lik artışın eklenmesiyle birlikte, memur ve emeklilerin maaşı toplamda yüzde 41.69 oranında artmış olacak.

Gözler refah payında

Öte yandan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın asgari ücret artış oranını açıklarken, memur ve emeklilere yüzde 40'ın üzerinde bir artış yapılacağını açıklamıştı. Asgari ücret açıklandığında enflasyon oranı henüz netleşmediği için, kamuoyunda enflasyon farkı yanı sıra bir de refah payı verileceği algısı oluşmuştu. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin de Temmuz ayında enflasyon farkı ile birlikte bir refah payının da verileceğini söylemişti.

Memur maaşları

		Ocak 2022	Temmuz 2022
Genel Müdür	¼	21,330	29,809
Şube Müdürü	¼	11,188	15,848
Memur	9/1	6,854	9,707
Öğretmen	¼	8,688	12,276
Kaymakam	¼	19,510	27,574
Başkomiser	3/1	11,162	15,810
Polis	8/1	9,706	13,747
Uzman Dr.	¼	13,312	18,853
Hemşire	5/1	8,351	11,828
Mühendis	¼	11,440	16,205
Teknisyen(lise)	5/1	7,132	10,100
Profesör	¼	18,369	25,984
Araştırma G.	7/1	10,809	15,311
Vaiz	¼	9,003	12,752
Avukat	¼	10,934	15,485

Aile ve çocuk yardımı ödeneği dahil edilmiş ücretler

Haziran enflasyonunda kamunun rolü büyük

Haziranda aylık yüzde 4,95, yıllık yüzde 78,62'ye yükselen tüketici enflasyonuna en çok olumsuz katkı kamunun ayarladığı fiyatlardan geldi. Elektrik, doğalgaz ve içki ile sigaradaki vergi artırımlarının yanı sıra çay, şeker ve sütteki zamlar haziran enflasyonunu belirledi.

Şebnem TURHAN

Enflasyon yükselişini sürdürüyor. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre yüzde 5,4 seviyesinde olan beklentinin hafif altında haziranda aylık yüzde 4,95 artan tüketici enflasyonu yıllık yüzde 78,62'ye yükseldi. 24 yılın zirvelerinde kalmaya devam eden tüketici enflasyonuna haziranda en büyük katkı ay boyunca süren kamu zamlarından geldi. Elektrik ve doğalgaz zamları ile içki ve sigaradaki vergi artışları aylık enflasyonun yüzde 30'unu oluştururken gıdada çay, şeker ve sütteki yükselişler etkili oldu. Küresel çapta yüksek giden petrol fiyatlarının etkisiyle içeride artan benzin ve motorin zamları da enflasyonu arttırdı. Yurtiçi üretici enflasyonu ise yüzde 138,31'e çıktı. Analistler her veri sonrası tüketici enflasyonunda zirvenin ne zaman görüleceği konusunda tartışmayı sürdürürken döviz kurlarındaki yükselişin de bu beklentide etkili olduğunu belirtti. Ayrıca analistler sadece maliyet enflasyonu değil talep enflasyonunun da oldukça yüksek olduğuna işaret etti.

TÜİK verilerine göre gıdada aylık enflasyon yüzde 2,09 arttı ve bunun manşet tüketici enflasyonuna katkısı 0.57 puan oldu. TÜİK artık madde fiyatlarını açıklamadığı için hangi maddelerin bu artışta daha etkili olduğu görülemiyor. Ancak ürün grupları bazında değişim yayınlanıyor. Buna göre haziranda sebze fiyatları yüzde 24,85

düşerken taze meyveler yüzde 2,85, yumurta fiyatları yüzde 3,02 fiyat düşüşü yaşadı. Ancak buna rağmen işlenmiş gıdada yükseliş sürüyor ve aylık yüzde 7,53 oldu. Çay fiyatlarına yüzde 19,49, taze sütte yüzde 15,22, tereyağında yüzde 13,13, peynirde yüzde 12,41 ve meyve sularında yüzde 13,13 oranında zamlar yaşandı. Bunlar da gıda grubunda aylık enflasyonu yükseltti.

İçki ve sigarada vergi ayarlamaları

Alkollü içecekler ve tütün grubunda ise yapılan vergi ayarlamasıyla aylık artış yüzde 2,61 oldu ve manşet tüketici enflasyonuna katkısı 0.12 puan oldu. Bu ay normalde yapıldığı gibi 6 aylık enflasyon sonrasında vergilerde yeni bir düzenleme beklenmiyor çünkü otomatik ayarlama bu yıllık kararnameyle kaldırıldı.

Konut grubunda aylık yüzde 8,34'lük artışla manşet enflasyona katkısı 1.17 puan oldu. Haziran başında konutlarda elektrik fiyatları yüzde 15 artırılmış doğalgaz zammı ise yüzde 30 olarak uygulanmaya başlamıştı. Bu iki zam ile kiralardaki artışla konut grubunda aylık enflasyon yükseldi. Kiralarda ise haziran ayında artış yüzde 3,11 olarak belirlendi.

En yüksek artış yaratan ulaştırma grubu

Ev eşyası grubunda ise dövizdeki oynaklık etkili oluyor. Bu grup ithal ürünlerin ve üretim için yapılan ithalatın etkisiyle kurlara daha duyarlılık gösterirken haziranda aylık artış yüzde 3,96 oldu ve manşet enflasyona katkı 0.35 puan olarak hesaplandı. Sağlıkta yüzde 1,97'lik artış 0.06 puanlık bir artış yarattı.

Küresel piyasalarda Rusya-Ukrayna savaşının ve üretim yetersizliği petrol fiyatlarının dalgalı seyretmesine neden oluyor. Haziranda da bu petrol fiyatlarındaki artış içeride benzin ve motorin fiyatlarını yükseltti. Bunun yanı sıra yine kurların etkisiyle otomobil fiyatları da zamlanırken yaz aylarının başlamasıyla artan talep ve yükselen maliyetler otobüs ve tren biletlerinin de artmasına yol açtı. Tüm bunlarla ulaştırma grubunda aylık enflasyon yüzde 10,59 arttı ve 1.88 puan ile haziranda enflasyonu en çok olumsuz etkileyen grup oldu.

TÜFE'de hangi grup enflasyonu nasıl etkiledi			Haziran ayı zam şampiyonu grupları (%)	
	Aylık artış(%)	Etkisi (puan)		Aylık artış (%)
Gıda ve içecekler	2,09	0,57	Şehir gazı ve doğalgaz	24,8
Alkollü içecekler ve tütün	2,61	0,12	Kişisel ulaştırma araçlarının yakıt ve yağları	21,88
Giyim ve ayakkabı	0,18	0,01	Çay ve diğer demlendirilen içecek	19,49
Konut	8,34	1,17	Taze süt	15,22
Ev eşyası	3,96	0,35	Elektrik	15,01
Sağlık	1,97	0,06	Demiryolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı	13,8
Ulaştırma	10,59	1,88	Meyve ve sebze suları	13,13
Haberleşme	3,64	0,11	Tereyağı	12,46
Eğlence ve kültür	2,02	0,06	Peynir	12,41
Eğitim	2,43	0,04	Karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı	10,8
Lokanta ve oteller	5,42	0,39		
Çeşitli mal ve hizmetler	4,42	0,20		

Ekonomistler veriyi nasıl yorumladı?

YIL ORTALAMASI YÜZDE 75 SEVİYESİNDE KALACAK

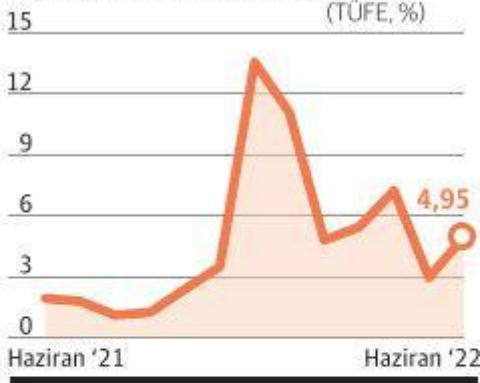
Coface Ekonomisti Seltem İyigün: Aylık enflasyon beklentilerimizle paralel geldi. Enflasyonun, mevsimsellik etkisinden destek aldığını görüyoruz. Giyim ve ayakkabı grubundaki aylık değişimin yüzde 0,08'de kalması, taze sebze ve meyve fiyatlarındaki yüzde 15'in üzerindeki düşüş ve buna bağlı olarak işlenmemiş gıda fiyatlarının aynı dönemde yüzde 3'ün üzerinde gerilemesi, aylık enflasyonun daha yüksek gelmesinin önüne geçti. Burada olumlu sayılabilecek bir gelişme, küresel resesyon endişeleriyle birlikte hammadde fiyatlarının gerilemesi olarak gösterilebilir. Bu trend devam ederse, tekstil ürünlerinin fiyat artış hızında bir yavaşlama görebiliriz. Öte yandan enerji fiyatlarındaki aylık yüzde 16,2'lik artışın, hizmet fiyatlarının tekrar yukarı gitmesine neden olduğunu görüyoruz. Asgari ücretin de artmasıyla bu gruptaki fiyat ataletinin devam etmesini bekleyebiliriz. Küresel olarak dizel ve motorin ürünlerinin tedarikindeki sıkıntılar, tarım ürünleri fiyatlarında artış baskısı yaratabilir. Enflasyonun, beklentilerdeki bozulmanın da etkisiyle yüksek seyrine devam ederek sene ortalamasında yüzde 75 seviyesinde kalacağını öngörüyoruz.

ENFLASYONDA KATI SEYİR DEVAM EDİYOR

InvestAZ Araştırma Direktörü Dr. Tuğberk Çitilci: Haziran ayı manşet enflasyon verisi artış hızı beklentilerin hafif üzerinde gerçekleşirken, enflasyon tarafında katı seyrin devam ettiği görülüyor. Özellikle, enerji fiyatlamaları tarafında yaşanan yukarı yönlü eğilim, maliyet enflasyonu tarafından talep enflasyonu üzerine atalet etkisi, döviz kurunda geçişkenlik ve artan gıda fiyatlamalarının olumsuz yansımaları, manşet enflasyon tarafında kısa ve orta vadede yukarı yönlü risklere neden olduğu görülüyor. Özellikle, maliyet enflasyonunda yaşanan yukarı yönlü eğilime dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. ÜFE-TÜFE arasında makas 59,69 puan olarak gerçekleşti. ÜFE-TÜFE makasında yüksek seyrin ilerleyen dönemde talep enflasyonunda yaşanabilecek dezenflasyon sürecinde, maliyet enflasyonu baskısından dolayı ötelenmelere neden olabilir. Bu bağlamda, manşet enflasyon ile birlikte maliyet

enflasyonunda yaşanan gelişmelerin yakından izlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Fiyatlar genel düzeyi ana eğilimlerine bakıldığında katı seyrin yılın ikinci yarısında devam etme ihtimalini göz ardı etmiyoruz.

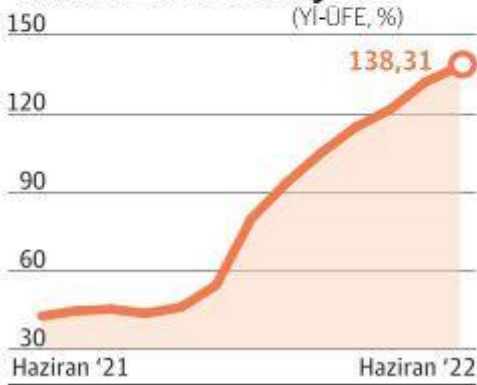
Aylık tüketici enflasyonu

Yıllık tüketici enflasyonu

Yıllık üretici enflasyonu

Yİ-ÜFE, TÜFE makası 60 puana yükseldi

TÜİK verilerine göre Üretici enflasyonu haziranda bir önceki aya göre yüzde 6,77, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 61,68, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 138,31 artış gösterdi. Üretici tüketici enflasyonu arasındaki fark da 59.69 puana çıktı. Sanayinin 4 sektörünün haziranda yıllık enflasyonu, madencilikte yüzde 142,68, imalatıda yüzde 120,47, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında yüzde 369,20 ve su

temininde yüzde 81,47 oldu. Haziranda madencilikte yüzde 6,97, imalatada yüzde 6,33, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında yüzde 9,53 ve su temininde yüzde 6,94 yükseliş var. Ana sanayi gruplarının yıllık artışlar, ara malında yüzde 126,06, dayanıklı tüketim malında yüzde 85,98, dayanıksız tüketim malında yüzde 111,81, enerjide yüzde 317,87 ve sermaye malında yüzde 85,65 oldu.

ENAG'a göre yıllık tüketici enflasyonu yüzde 175,77

Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) verilerine göre yıllık enflasyon yüzde 175,55 oldu. Haziran ayındaki tüketici fiyat endeksi ise yüzde 8.31 arttı. ENAG'a göre son 6 aylık oran ise yüzde 71,44 olarak gerçekleşti. ENAG raporunda "TÜİK alt grupları gösterge olarak alındığında en az aylık artış yüzde 0.80 ile sağlık en fazla yükseliş ise yüzde 16.51 ile konut kaleminde gerçekleşmiştir" ifadesine yer verdi.

Torba yasa yayımlandı

Ek gösterge, öğrenci affı, elektrikli otoda özel tüketim vergisi (ÖTV) düzenlemesi ve emekli aylıklarının artırılmasına yönelik hükümler içeren torba yasa yayımlandı.

Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yer alan devlet memurları kanunu ile bazı kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair yasayla, kamu görevlilerinin ek gösterge rakamları, hiyerarşi, hizmet sınıfları, öğrenim durumu ve dereceler dikkate alınarak yeniden belirlendi.

Yasayla, en düşük emekli aylığı 2,500 TL'den 3,500 TL'ye çıkarılırken, yükseköğretim kurumlarında öğrenim görürken ilişigi kesilenler, kayıt hakkı elde ettiği halde kayıt yaptıramamış öğrencilere geçmişe dönük süre sınırı olmaksızın yüksek öğrenimlerine devam etme hakkı tanındı.

Yasayla ÖTV yasasında yapılan düzenlemeye göre, sadece elektrik motorlu taşıtların ÖTV'si; motor gücü 160 KW'ye kadar olanlardan ÖTV matrahı 700,000 TL'yi aşmayanlar için yüzde 10; bu motor gücünü aşanlardan ÖTV matrahı 750,000 TL'yi aşmayanlar için yüzde 50, diğerleri için ise yüzde 60 olarak uygulanacak.

Yasayla ayrıca, vergi usul kanununda özel usulsüzlük cezalarında düzenlemeye gidildi. Ödeme belgesi ve fatura verilmemesi ve alınmamasına ilişkin cezalar artırıldı.

Düzenlemeyle KOBİ'lerin krediye erişim imkanları artırılması kapsamında yeni kefalet imkanlarının sağlanması amacıyla kredi garanti kurumlarına aktarılacak kaynak tutarı 50 milyardan 100 milyar liraya çıkarıldı.

Kurumlar vergisinde, nakdi sermaye artırımı dolayısıyla yapılan indirimden süresiz yararlanma hakkı, sermaye artırımına ilişkin kararın veya ilk kuruluş aşamasında ana sözleşmenin tescil edildiği hesap dönemi ile bu dönemi izleyen 4 hesap dönemi esas alınarak sınırlandırıldı. Bu dönemlerde sermaye azaltımı yapılması halinde azaltılan sermaye tutarı indirim hesaplamasında dikkate alınmayacak.

Elektronik ticarette vergi güvenliğini sağlamak amacıyla bilgi ve bildirimlerin elektronik ortamda muhafaza ve ibraz edilmesi yükümlülüğünü yerine getirmeyen mükelleflere ilişkin özel usulsüzlük cezaları yeniden düzenlendi.

Sigortacılık sektöründe uygulaması yaygınlaşan ve Türkiye'de yerleşik sigorta şirketleri tarafından kefalet sigortası kapsamında düzenlenen kefalet senetleri amme alacaklarının tahsil usulü hakkında kanun uygulamalarında, teminat olarak kabul edilecek.

İmar Kanunu'nda yapılan değişiklikle 1 Temmuz'a kadar yapı ruhsatı alınmış ve buna göre yapılmış olan ancak kullanma izni verilmeyen veya alınmayan yapılara geçici olarak elektrik veya su aboneliğinin yapılabilmesi imkanı da getirildi.

Bankalar sabit faizli tahvile koştı

Hazine iki ihalede rekabetçi olmayan teklifler dahil 19.4 milyar lira borçlanırken sabit faizli 10 yıllık devlet tahvili ihalesinde oluşan faiz 10 yıllık gösterge tahvil faizinin 0.34 puan altında gerçekleşti.

Şebnem TURHAN

Politika faizinin yüzde 14'te sabit tutularak makroihtiyati önlemlerle uygulanan parasal sıkılaştırma ve enflasyonla mücadelede bir yeni karar Merkez Bankası'ndan geldi.

Geçen ay yüzde 15'ten yüzde 30'a çıkarılan bankaların tuttıkları TÜFE'ye endeksli tahvillerin iskonto oranı yüzde 30'dan yüzde 50'ye çıkarılırken, swap işlemlerinde uygulanan teminat blokajının minimum yüzde 50'sinin devlet iç borçlanma senetleri (DİBS) sepetinden oluşması kararlaştırıldı.

Bankacılık sektörü kaynakları bu hamlenin Merkez Bankası'nın yüzde 14 düşük fonlaması için gösterilen teminatlarda sabit faizli devlet tahvilleri ile daha maliyetli hale getirilmesiyle bir nevi endirekt parasal sıkılaştırma anlamına geldiğini belirtirken bir yandan da TÜFE endeksli kâğıtlar yerine sabit faizli kâğıtlara talebin artarak Hazine'nin borçlanma maliyetlerinin daha düşürülmesinin hedeflendiğini dile getirdi.

Ancak bankacılık sektörü kaynakları üst üste atılan ve lirlaşma stratejisi kapsamında olan bu adımların artık bankaların tüm kararlarını regülatörlerin vermesi anlamına geldiğine dikkat çekti.

Hazine gösterge tahvil faizinin altında borçlandı

Atılan adım karşılığını bugünkü Hazine ihalesinde kendini gösterdi. Hazine iki ihalede rekabetçi olmayan teklifler dahil 19.4 milyar lira borçlanırken sabit faizli 10 yıllık devlet

tahvili ihalesinde oluşan faiz 10 yıllık gösterge tahvil faizinin 0.34 puan altında gerçekleşti. 10 yıllık gösterge tahvil faizi yüzde 19,29 seviyesinde.

Hazine, ihalelerde toplam 7 milyar 673.5 milyon TL borçlandı. İhaleler öncesinde kamu kuruluşlarına ve piyasa yapımcılarına yapılan 11 milyar 750 milyon TL net rot satışlarla birlikte dünkü toplam satış tutarı 19 milyar 423.5 milyon TL'ye ulaştı.

Sabit kuponlu 10 yıl vadeli 6 ayda bir yüzde 10,75 kupon ödemeli tahvilin yeniden ihraç edildiği ihalede net 5 milyar 683.2 milyon TL satış yapıldı. İhaleye nominal olarak 6 milyar 635 milyon TL teklif gelirken, nominal satış 4 milyar 799 milyon olarak gerçekleşti. İhalede ortalama basit faiz yüzde 18,13, ortalama bileşik faiz yüzde 18,95 oldu. Sabit kuponlu tahvil ihalesi öncesinde kamuya satış yapılmazken, piyasa yapımcılarına 10 milyar TL net satış yapıldı. Piyasa yapıcı bankaların net teklif tutarı ise 15 milyar 991 milyon TL oldu.

Değişken faizli tahvil ihalesi ihalesinde net 1 milyar 990.3 milyon TL satış yapıldı. İhaleye nominal olarak 3 milyar 846.2 milyon TL teklif gelirken, nominal satış 2 milyar 80.2 milyon olarak gerçekleşti. İhalede; dönemsel faiz yüzde 12,21 oldu. Değişken faizli tahvil ihalesi öncesinde kamuya satış yapılmadı. Piyasa yapımcılarına 1 milyar 750 milyon TL net satış yapıldı. Piyasa yapıcı bankaların net teklif tutarı ise 3 milyar 416 milyon TL oldu.

Düzenlemeler devreye girmeden önce bankaların değişken faizli tahvil ihalesine talepleri daha yüksek olurken işler değişti. Bankalardan sabit kuponlu devlet tahvili ihalesine son dönemde rekor talep geliyor. Yeni düzenleme de bu talep artışının sürmesini sağlayacak.

Analistler, ayrıca Hazine'nin borçlanmasında dövizde endeksli ve değişken faizli borçlanmanın yüzde 70'in üzerinde payı olduğunu hatırlatarak bu adımlarla sabit faizli borçlanma miktarının da artırılmasını amaçlandığını da vurguladı.

Reel sektörün döviz açığı 105 milyar dolara geriledi

TCMB tarafından açıklanan verilere göre, nisanda önceki aya kıyasla finansal kesim dışındaki firmaların döviz varlıkları 349 milyon dolar artarken, yükümlülükleri 5 milyar 897 milyon dolar azaldı.

Merkez bankası verilerine göre, nisanda önceki aya kıyasla finansal kesim dışındaki firmaların döviz varlıkları 349 milyon dolar artarken, yükümlülükleri 5 milyar 897 milyon dolar azaldı.

Böylece net döviz pozisyon açığı, 6 milyar 246 milyon dolar azalarak 105 milyar 42 milyon dolara indi.

Varlık dağılımı incelendiğinde, bir önceki aya göre yurt içi bankalardaki mevduat 756 milyon dolar azalırken, ihracat alacakları ve yurt dışına doğrudan sermaye yatırımları sırasıyla 822 milyon dolar ve 282 milyon dolar arttı.

Yükümlülük dağılımında ise bir önceki aya göre ithalat borçları 1 milyar 524 milyon dolar artarken, yurt içi ve yurt dışından sağlanan nakdi krediler sırasıyla 5 milyar 17 milyon dolar ve 2 milyar 404 milyon dolar azalış kaydetti.

Yükümlülüklerin vade yapısına bakıldığında, yurt içinden sağlanan kısa vadeli krediler bir önceki aya göre 185 milyon dolar, uzun vadeli olanlar da 4 milyar 832 milyon dolar azaldı.

Yurt dışından sağlanan kredilerde ise kısa vadeli olanlar 2 milyar 609 milyon dolar ve uzun vadeli krediler 3 milyar 489 milyon dolar azaldı.

Nisanda kısa vadeli varlıklar 143 milyar 548 milyon dolar ve kısa vadeli yükümlölükler 82 milyar 973 milyon dolar olarak gerçekleşti. Kısa vadeli net döviz pozisyonu fazlası ise nisanda bir önceki aya göre 2 milyar 357 milyon dolar azalarak 60 milyar 575 milyon dolara geriledi.

Kısa vadeli yükümlölüklerin toplam yükümlölükler içindeki payı yüzde 31 düzeyinde gerçekleşti.

Buğday meselesi

Zeynep GÜRCANLI

05 Temmuz 2022 Salı

Mısır'dan bir haber; "Dünyanın en çok buğday ithalat eden ülkelerinden olan mısır'da, buğday kıtlığı nedeniyle ekmekler patates kullanılarak yapılmaya başlandı."

Rusya'nın ukrayna'yı işgalinin binlerce kilometre uzağındaki mısır'da yarattığı somut sonuç bu; dünyanın buğday silosu görevi yapan iki ülke savaşa tutuşunca, küresel anlamda buğday kıtlığı baş gösterdi, yeni alternatifler aranmaya başlandı.

Ancak ukrayna ve rusya'nın bu alandaki boşluğunu doldurmak kolay değil. O yüzden de, savaş ortamında bile ukrayna'nın ürettiği tarım ürünlerinin deniz yoluyla dünyaya ulaştırılmasının önü açılmaya çalışılıyor.

Türkiye'nin kilit rolü

Ukrayna savaş öncesinde ayda yaklaşık beş milyon ton buğday ihraç ediyordu. Savaşla birlikte bu rakam önce 1.2 Milyon tona düştü. Şu aralar tren hatları ve karayolu kullanılarak yapılan ihracat ile aylık rakam yaklaşık 2 milyon tona çıkarılmış durumda.

Ancak savaş ortamında tren yolu ya da karayolunun kullanımı da güvensiz; rusya her an bir köprüyü, kritik bir kavşağı vurabilir. Dolayısıyla buğday ihracatında iş dönüp dolaşıp yine deniz yoluna geliyor.

Ukrayna buğdayının deniz yolculuğunda da, karadeniz'i sıcak denizlere bağlayan boğazlar'ı kontrol eden türkiye'nin rolü ve önemi büyük; ukrayna ve rusya limanlarından çıkacak dev kargo gemileri, önce türk karasularına girecekler, ardından istanbul ve çanakkale boğazlarını geçerek ege'ye, uluslararası sulara ulaşacaklar.

Bu yoldaki en büyük sorun, ukrayna'nın rus savaş gemilerine karşı limanlarının etrafına döşediği mayınlar. Mayınların kaldırılması konusunda ankara son derece aktif; rusya ve ukrayna ile bu konuda mekik diplomasisi sürüyor.

Ancak bu konuda diplomatik çevrelerde, ülke güvenliğini tarım ürünleri ihracatından daha kritik önemde bulan ukrayna'nın daha çok ayak sürüten taraf olduğu konuşuluyor. Mayınların kaldırılması halinde limanlarının rusya'nın saldırılarına iyiden iyiye açık hale geleceğine inanan ukrayna yönetimi, belli ki işi ağırdan alıyor.

Türkiye'nin önerisi - tümü olmasa bile- limanlardan kargo gemilerinin çıkabilmesini sağlayacak bir koridor boyunca mayınların kaldırılması. Ardından da ukrayna limanlarına girip çıkacak gemilerin, bu ülkeye silah, mühimmat ya da paralı asker taşıyıp taşımadığının kontrol edilmesi için bir uluslararası mekanizma kurulması.

Montrö'ye uygun çözüm aranıyor

Bu çerçevede asıl yükü de yine türkiye'nin üstlenmesi gündemde. Montrö antlaşması nedeniyle karadeniz'e kıyıdaş olmayan ülkelerin askeri gemilerinin boğazlardan giriş çıkışında da, karadeniz'de bulunma sürelerinde de ciddi kısıtlamalar bulunuyor. Bu nedenle, ukrayna limanlarını ulaşma açacak olan koridorun denetlenmesinde en büyük görev türk uzmanlara ve türk gemilerine düşüyor. Ancak karadeniz dışı ülkelerden gemi gelmese bile, türk gemilerinde görev yapacak avrupalı uzmanlarla denetim kuvvetine "uluslararası bir çehre" kazandırılması da gündemde. Daha şimdiden fransa ve italya, eğer bu konuda uzlaşma sağlanırsa, görev için uzman göndermek konusunda gönüllü oldular bile.

"Çalıntı buğday" iddiaları

Ancak iş bununla da bitmiyor; bir de "çalıntı buğday" iddiaları var.

Uluslararası camiada, rusya'nın ukrayna'da işgal ettiği bölgelerden topladığı buğdayı, "kendi buğdayıymış gibi", işgal ettiği limanlar üzerinden satmaya başladığına ilişkin iddialar giderek yaygınlaşıyor.

O kadar ki, "adli bilişim gazeteciliği" yapan uluslararası medya kuruluşları, uydu görüntüleri ya da gemi ve uçakların izledikleri rotalar gibi açık kaynakları kullanarak, silodan kargo gemisine kadar buğdayın izini sürmeye başladılar. Böylece rusya'nın sattığı buğdayın kendi üretimi mi, yoksa ukrayna'da işgal ettiği bölgelerden aldığı buğday mı olduğu belirlenebiliyor.

Nitekim bu konudaki son olay, türkiye'yi de yakından ilgilendiriyor. Bbc'nin açık kaynakları kullanarak izlediği tonlarca ukrayna buğdayı, "rusya'da üretilmiş" gibi gösterilerek, bir rus kargo gemisi ile karadeniz'e açıldı. Haberin yayınlanması üzerine ukrayna makamları harekete geçerek, türk makamlarını uyardı. Bbc'nin, ukrayna makamları tarafından da paylaşılan iddiasına göre, zhibek zholy adlı kargo gemisi rusya'nın novorossisk limanından hareket ettikten sonra, rus işgali altındaki berdyansk adlı ukrayna limanına yanaştı. Ardından da, yine ukrayna makamlarının iddiasına göre, buradan yüklediği ukrayna buğdayını satıldığı yere ulaştırmak üzere yola çıktı.

Ukrayna'nın girişimi üzerine türk makamları gemiyi sakarya-karasu açıklarında durdurdu. -Ancak bu yazı yazıldığı saatlerde, henüz türk makamlarının ukrayna'nın isteğine uyup da, gemideki yüke el koyduğuna ilişkin bir açıklama yoktu. Belli ki türkiye kendi araştırmasını yapıyor. -

Bir başka sıkıntı ise gümrük vergilerine ilişkin;

Rusya, işgal ettiği bölgelerdeki limanları ticaret için kullanmaya başladı. Ancak bu limanlardan yüklenen gemilerin "gümrük vergisini" kime ödeyeceği uluslararası hukuk ve ticaret açısından büyük sıkıntı yaratıyor. Ruslar, gümrük vergilerinin limanları rus askerleri ile birlikte kontrol eden, ukrayna'dan ayrılmak isteyen donetsk bölgesi yetkililerine ödenmesinin yeterli olduğunu savunuyor. Ukrayna ise donetsk'in işgal altında da olsa, kendi toprağı olduğunu vurgulayarak buna karşı çıkıyor. Bu belirsizlik de, ukrayna'nın işgal altındaki limanlarını kargo gemileri açısından "zehirli meyve" haline getiriyor.

Türkiye'nin ikilemi de burada yatıyor; Rusya ile ukrayna arasında ateşkes için, ya da savaş sürerken insani gereklilikler ya da ticaretin devam edebilmesi için arabuluculuk yapan ankara, tek bir gemi yüzünden bile diplomatik çıkmaza girebiliyor.

Çok dikkatli olmak gerek...

Gel aralık, gel aralık bitsin bu artış...

Alaattin AKTAŞ

05 Temmuz 2022 Salı

✓ Yıllık enflasyonun düşüşü için aralık ayını iple çekiyoruz. Aralık gelecek, yıllık enflasyon tabii ki düşecek. Bu aralıkta da geçen yılki gibi yüzde 13.58'lik aylık artış olmayacağına göre...

✓ Otomobile hazıranda ortalama yüzde 15-20 arasında zam geldiği halde TÜİK'e göre zam oranı benzinlide yüzde 3.77, dizelde yüzde 1.77. Gerçek zam oranının yansımaması TÜFE'nin 0.85 puan daha düşük görünmesiyle sonuçlandı. Otomobildeki zam tam yansıtılsa haziran artışı yüzde 5.80 olacaktı.

Tüketici fiyatlarının haziran ayı artışı yüzde 4.95 olarak uygun bulundu! Bu demektir ki gerçek artış daha fazlaydı. Niye böyle düşündüğümü açıklayacağım. Önce genel tabloya bir bakalım...

Hazirandaki yüzde 4.95 oranla altı aylık artış yüzde 42.35 oldu, yıllık oran da biraz daha arttı ve yüzde 78.62'ye ulaştı.

Yıllık TÜFE artışında yön on üç aydır yukarı doğru. Geçen yıl mayısta yüzde 16.59 olan yıllık artış hazıranda yükselmeye başladı ve bu eğilim on üç aydır sürüyor.

Yıllık oran ne zamana kadar artacak; artık biliyoruz bunu aralık ayına kadar.

“Gel tezkere” adlı bir şarkı vardı; genç yaşta aramızdan ayrılan Esmeray söylerdi:

“Gel tezkere, gel tezkere bitsin bu hasret...”

Şimdi birileri de çok muhtemeldir ki içten içe şöyle mırıldanıyor:

“Gel aralık, gel aralık bitsin bu artış...”

Bu beklentiyi mırıldanmanın ötesinde açıkça dillendiren Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati. Ne dedi Nebati geçen günlerde:

“Cumhurbaşkanımıza söz verdim, enflasyon aralıktan sonra düşüşe geçecek...”

Doğru, enflasyon aralık ayında yıllık bazda düşecek.

Bunu zaten herkes biliyor Sayın Bakan, bize yeni müjdelerle gelin!

Demek ki daha önce düşüş yok!

Fiyat artış hızının aralıktan sonra düşeceğine ilişkin cümleyi tersten okuyalım:

“Fiyatların artış hızı aralıktan önce düşmeyecek!”

Demek ki aylık enflasyon temmuzda yüzde 1.80’den, ağustosta yüzde 1.12’den, eylülde yüzde 1.25’ten, ekimde yüzde 2.39’dan ve kasımda yüzde 3.51’den daha düşük beklenmiyor.

Mevcut gidişatta aylık yüzde 1’li, 2’li oranlar zaten hayal ama bu açıkça ifade edilmiş oluyor.

Bu arada hatırlıyor musunuz, bir dönem yaz aylarında ucuzluk yaşanacağından söz edilmişti. Bakın o da unutuldu.

Yok, yaz aylarında da ucuzluk yok; sonbaharda da yok.

Yeter ki aralık gelsin, görün siz enflasyondaki gerilemeyi... Şimdi söylenen bu!

Aralıkta enflasyonu herkes düşürür!

Maliye Bakanı Nebati’nin şimdiye kadarki öngörülleri pek tutmamış olabilir ama aralık ayına ilişkin vaat kesinlikle tutacak.

Aralık ayındaki yıllık fiyat artışı, kasım ayındaki orandan daha düşük gerçekleşecek.

Çünkü bu yıl aralıkta yıllık oran hesaplanırken geçen yılın aralık ayındaki yüzde 13.58’lik rekor artış hesaplardan çıkacak. Bu yıl aralıktaki artış yüzde 13.57 bile olsa yıllık oran gerileyecek.

İki kere iki dört misali!

Bu çok basit bir matematik işlemi çünkü.

Maliye Bakanı Nebati’nin **“Enflasyon aralıktan sonra düşecek”** açıklaması da biraz malumun ilamı oluyor.

Aralık ayında hiçbir şey yapılmasa, ki zaten pek yapılmıyor da, enflasyon yıllık bazda yine düşecek.

Ya da aralık ayında ekonomi yönetiminin başında kim olsa yıllık oran yine gerileyecek.

Çünkü mevcut gidişata göre aralık ayındaki artış yüzde 13.58'den çok çok aşağıda gelecek.

Ama bakarsınız yurtdışı kaynaklı çok büyük olumsuzluklar yaşanır, çok olağandışı gelişmeler ortaya çıkar ya da biz kendi kendimize faizi daha da aşağı çekmek gibi veya başka adımlar atmak suretiyle fiyatları yeniden tırmandırırız; o zaman durum değişir. Ne var ki normal gidişatla aralık ayı oranı yüzde 13.58'in altında kalacak ve yıllık oran da gerileyecektir.

Ama bir kez daha vurgulamakta yarar var, yıllık oranın gerilemesi fiyatların gerilediği anlamına gelmeyecektir.

Kaç olabilir?

Şöyle bir varsayımda bulunalım...

Aylık fiyat artışı temmuzdan itibaren hep geçen yılki düzeyde gerçekleşse... Bu durumda kasım sonundaki yıllık TÜFE artışı yüzde 78.62 olacaktır.

Aralık için de iki varsayım:

- Aralık ayındaki artış yüzde 5 olursa, kasım sonunda yüzde 78.62 düzeyinde bulunan yıllık oran aralık sonunda yüzde 65'e inecek.
- Diyelim bir mucize yaşandı ve aralıkta fiyatlar hiç değişmedi; oran sıfır! Bu durumda ise kasım sonundaki yüzde 78.62, aralık sonunda ancak yüzde 57'ye inecek.

Demek ki 2022'nin taban oranı yüzde 60 dolayında olacak.

OTOMOBİL UÇUP GİDİYOR AMA TÜİK'E GÖRE YOLDA KALİYOR!

Yazımın girişinde haziran ayının yüzde 4.95 artışı için **“uygun bulundu”** dedim ya, onu biraz açayım.

TÜFE kapsamında bazı kalemler var ki fiyatına ulaşılması çok kolaydır. Bu ürünler zaten markette, pazarda satılmaz; fiyatı da tüm Türkiye'de neredeyse aynıdır. TÜFE'deki ağırlığı da çok büyük kalemlerdir bunlar. Otomobilden söz ediyorum...

Endeksteki ağırlığı yüzde 7.2 olan dizel ve benzinli otomobillerin fiyatını herkes bulabilir. Bakın haziran ayına, marka ve modellere göre mayısa kıyasla yüzde 15-20 arasında, hatta bazı modellerde çok daha fazla zam var.

TÜFE'de otomobillerin en çok satılanları dikkate alınıyor, ki yapılması gereken de zaten bu. Türkiye'de en çok hangi otomobillerin satıldığı da ortada.

Bu şekilde yapılan ağırlıklandırma gösteriyor ki haziranda otomobil fiyatları en az yüzde 15 arttı.

Herkese açık böylesine bir bilgi ortadayken TÜİK'in otomobil için dikkate aldığı zam oranı benzinlide yüzde 3.77, dizelde yüzde 1.77 düzeyinde.

Gerçek zam en az yüzde 15, TÜİK'e göre ise zam yüzde 3.77 ve yüzde 1.77!

Yüzde 15 zamma göre otomobilden TÜFE'ye yansıma 1.09 puan. Ama zam oranını TÜİK gibi alırsanız yansıma 0.24 puan. Aradaki fark 0.85 puan.

Yani şu durumda yüzde 4.95 olarak açıklanan haziran enflasyonu yüzde 5.80 olacaktı. Altı aylık artış da yüzde 42.35 değil, yüzde 43.50 düzeyine çıkacaktı.

İşte o yüzden yüzde 4.95 için **“uygun bulunan oran”** diyorum ya...

Otomobil bir örnek... Varın diğer onlarca kalem düşünün!

Dış ticaret açığı nasıl patladı?

İsmet ÖZKUL

05 Temmuz 2022 Salı

Eylül 2021’de Merkez Bankası faiz indirimine başlarken ekonomi yönetimi “Çin Modeli”nden bahsediyordu. Sonra adını “Türkiye Modeli” olarak değiştirdi. Bugün kur artışını frenlemek için şapkadan çıkaracak tavşan arayan ekonomi yönetimi, o gün kur artışının ekonomi için hayırlı sonuçlar yaratacağını ileri sürüyordu.

Kur artışı ihracatı artıracak, ithalatı azaltacak, cari açık kapanacak, ucuz emek yatırımcıları Türkiye’ye çekecek, döviz bollaşacak, kurlar düşecek, bu da enflasyonu düşürecek. Nasreddin Hoca hikâyesini çağrıştıran bu hikaye, tam tersi bir sonuç doğurdu.

Faiz indiriminin başladığı aylarda 43-44 milyar dolar düzeyinde bulunan 12 aylık toplam dış ticaret açığı, fahiş kur artışına rağmen TÜİK verilerine göre Mayıs ayında 71 milyar doları geçti. Ticaret Bakanlığı’nın öncü verilerine göre ticaret açığı Haziran’da 76.4 milyar doları buldu. 8 ay gibi kısa bir sürede ticaret açığı yüzde 75’lik bir sıçrama yaptı. Bu yolla düşeceği söylenen enflasyonun hali ise malum.

İktidarın izlediği ekonomi politikasının yanlışlığı, toplum rakamlarının ayrıntısına baktığımızda iyice tartışma götürmez şekilde ortaya seriliyor:

- 5 aylık toplam ihracat 2021’e göre yüzde 20.36 artarken ithalat artışı yüze 40.82 ile bunun iki katını buldu. Bunda enerji fiyatlarındaki artışın etkisi büyük. Ancak enerji hariç dış ticaret dengesi ve ihracatın ithalatı karşılama oranında da bozulma var.

- Sektörler düzeyindeki gelişmelere bakarsak, emek yoğun sektörlerde bile gidişat olumsuz. Kur artışı ve yüksek enflasyonla emeğin hızla ucuzlaması bile istenen sonucu üretememiş.

- Gıda ürünleri imalatında 5 aylık ihracat yüzde 29 artarken ithalat artışı yüzde 42.4’ü bulmuş. Gıda imalatında 5 ayda 4.1 milyar dolarlık dış ticaret fazlası var ve fazla geçen yıla göre 624 milyon dolar artmış. İthalat artışı daha hızlı olmasına rağmen dengede sınırlı bir düzelme var gözüküyor.

- Ancak gıda ürünleri imalatının hammaddesi olan bitkisel ve hayvansal ürünleri birlikte ele alınca bu da siliniyor. Bitkisel ve hayvansal ürünlerde ihracat yüzde 15.02, ithalat yüzde 27.20 artarken dış ticaret açığı 897 milyon dolarlık artışla 3.07 milyar dolara çıkmış.
- Emek yoğun sektörlerden tekstilde ihracat sadece yüzde 2.66 artarken ithalat yüzde 54.47'lik bir sıçrama yapmış. Giyim eşyası imalatında ihracattaki yüzde 17.92'lik artışı karşı ithalat artışı yüzde 47.95'i bulmuş.
- İhracatın önemli sektörlerinden ana metalde yüzde 24.78 ihracat artışına karşın ithalat artışı yüzde 34.13. Artış hızları yakın olmasına karşın sektörün ticaret açığı yüzde 52.23 artarak 7.7 milyar doları bulmuş.
- Kimyasal ürünler ihracatın ithalattan hızlı arttığı bir sektör. İhracat yüzde 41.36 artarken ithalat artışı yüzde 37.31 ile biraz geride kalmış. Buna rağmen Kimyasal ürünlerdeki dış açık yüzde 35.34 artarak 13.76 milyar dolara tırmanmış.
- İhracatın motor gücü otomotivde kur etkisiyle ithalatta yüzde 13.59'luk bir azalma var. Ama ihracat artışı yüzde 1.38 gibi çok cılız bir düzeyde kalmış.
- Ülkeler düzeyindeki gelişmelere bakınca da çarpıcı bir sonuçla karşılaşıyoruz. Ekonomik gücü ve potansiyeli Türkiye'nin gerisindeki ülke grupları ile ticarete bile ithalat ihracattan daha hızlı artmış. Avrupa Birliği dışındaki Avrupa ülkelerine ihracat yüzde 11, ithalat yüzde 74 artmış. Güney Amerika'ya ihracat yüzde 11 düşerken ithalat yüzde 68 artmış. Kuzey Afrika ülkelerine ihracat yüzde 26, ithalat yüzde 28.9 artmış. Yakın ve Ortadoğu ülkelerine ihracat yüzde 18, ithalat yüzde 37 artmış. Türk Cumhuriyetleri'nden ithalat yüzde 32 artarken ithalat sadece yüzde 3 artmış. Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerine ihracat yüzde 4 artarken ithalat yüzde 105'lik sıçrama yapmış. İslam İşbirliği Teşkilatı ülkelerine ihracat yüzde 18 artarken ithalat yüzde 40 artmış.
- Buna bir de dış ticaret hadlerindeki aleyhimize gidişi de eklemek gerekiyor. Nisan ayı verilerine göre Türkiye'nin ihracatında birim değer fiyatı yüzde 13.3 artarken ithalatındaki birim değer artışı 39.4 oldu. Yani Türkiye görece olarak daha ucuza satarken daha pahalıya almak durumunda kaldı.

Abdulkadir Selvi

Yazarın Tüm Yazıları >

Cumhurbaşkanı adayı ne zaman belirlenecek? Siyaset dışı aday gündemde mi

CHP’de Kurban Bayramı’ndan önce ya da sonra Kılıçdaroğlu’nun cumhurbaşkanı adaylığının ilan edilmesi yönünde görüşler vardı. Olmadı. Şimdi eylül deniliyor.

Tabii bu Alpay’ın “Eylülde gel”i değil. CHP’nin ‘Eylülde gel’i... Ama eylülde de Kılıçdaroğlu’nun adaylığı açıklanmayacak. Çünkü 6’lı masada yer alan bazı partiler, YSK seçim kararını açıklayana kadar cumhurbaşkanı adayının açıklanmaması yönünde prensip kararı almış durumda.

Temel Karamollaoğlu’nun ev sahipliğinde yapılacak toplantıdan sonra 6’lı masa ömrünü tamamlayacak. İkinci tur yapılacak mı, o belli değil. Ama seçim kararı alındıktan sonra toplanacaklar. Çünkü hem cumhurbaşkanı adayı belirlenecek hem seçim ittifakı netleşecek.

Kılıçdaroğlu’nun ekibi işi seçim sürecine girmeden bitirmek istiyor. Ali Babacan’ın dediği gibi 1 yıl önce kim konuşuluyordu, şimdi kimin adı geçiyor. 1 yıl önce Ekrem İmamoğlu favoriydi, Kılıçdaroğlu’na prim verilmiyordu. Şimdi Kılıçdaroğlu’nun ismi öne çıktı. Siyasette fırsatlar ebedi değildir.

AKŞENER KAYGISI

Kılıçdaroğlu’nun asıl telaşı Meral Akşener’den kaynaklanıyor. Eğer Akşener tamam dese bu sabah adaylığını ilan eder. Ama Akşener hiç renk vermiyor. Pazar günü Akşener’in ev sahibi olduğu 5’inci buluşma vardı. Kulisleri yokladım. Kılıçdaroğlu orada da Akşener’den beklediği desteği alamamış. Sakın bu sözlerimden Kılıçdaroğlu’nun adaylığı masaya yatırılmış ama Akşener destek vermemiş gibi bir sonucu çıkarmayın. Kılıçdaroğlu ya da başka bir ismin cumhurbaşkanı adaylığı gündeme gelmemiş. Akşener bu yönde bir müzakere açmamış. Zaten Kılıçdaroğlu’nu telaşlandıran da bu durum. Akşener’in başka bir ismi önermesinden ya da karşısına rakip olmasından endişe

ediyor. Kılıçdaroğlu için Akşener'in desteği masanın diğer üyelerinden daha önemli. Çünkü hepsini toplayan Akşener etmiyor.

Akşener, 24 Haziran 2018 seçimlerinde Abdullah Gül'ü bir omuz darbesiyle devre dışı bıraktığı için Kılıçdaroğlu aynı akıbeti uğramaktan çekiniyor.

6'LI MASADAKİ HAVA

İlk zamanlara göre 6'lı masadaki havanın biraz değişmeye başladığını fark ettim. İlk başlarda cumhurbaşkanı adaylığı konusunda her partinin kendine göre kriterleri vardı. Uzlaşma öne çıktı. "Diğer liderler kimi isterse biz de o karara iştirak ederiz" denilmeye başlandı. Tabii bunda yeni Seçim Yasası'nın da çok büyük katkısı oldu. İlk başlarda altın anahtar küçük partilerin elindeydi, yeni seçim sistemi ile küçük partilerin kaderi büyük partilerin eline geçti. Onlar da bunun farkında. O nedenle cumhurbaşkanı adaylığını pazarlık konusu yapmaktan öte Meclis'te temsil edilmeyi esas alıyorlar.

TAKVİM NASIL İŞLEYECEK

Muhalefet erken seçimi dillendirmesine rağmen seçimlerin normal zamanında yapılacağını kabullenmeye başladılar. Çünkü seçim takvimini 2023 yılı haziran ayında yapılacak seçime göre oluşturmaya başladılar. YSK'nın seçim takvimini ilan ettiği hafta 6 lider, cumhurbaşkanı adayını belirlemek üzere toplanacak. Uzlaşma sağlanırsa ortak aday çıkacak, yoksa ilk tura çoklu adayla girilecek. Genel eğilim ortak adaydan yana. Ama netleşmiş değil. İlk hafta aday konusu karara bağlandıktan sonra ikinci hafta ittifak konusu netleştirilecek. Cumhurbaşkanlığı konusundaki tablo bir anlamda ittifak konusunun da kaderini belirleyecek.

Seçimler 2023 yılının haziranında yapılırsa şöyle bir takvimin işlemesi söz konusu. 23 Haziran Cuma gününe denk geldiği için 18 Haziran'da sandığa gidilmesi bekleniyor. Tabii sınavlar ve Kurban Bayramı nedeniyle mayıs sonu, haziran başına çekilmezse.

18 Haziran'da yapılacak seçimin başlangıç tarihi 19 Nisan oluyor. Aday olacak kamu görevlilerinin istifa etmeleri ise seçim takviminin başlangıcından 1 ay önce. Yani 19 Mart'ta.

Seçim için 14 Mayıs'ın üzerinde duruluyor. Cumhurbaşkanlığı adayının belirleneceği tarihi buna göre hesap etmek mümkün. Ben seçim tarihi olarak 14 Mayıs'ı esas alıp hesabınızı ona göre yapmanızı öneririm.

14 Mayıs, 1950'de DP'nin tek başına iktidara geldiği seçimlerin yıldönümü olması açısından anlamlı.

ANKET YAPILIYOR

6'lı masadan illerde anket çalışmalarına başlandığı yönünde haberler alıyorum. Bu

6'lı masanın ortak anket yaptırması şeklinde olmayabilir. 6'lı masa içinde bazı partilerin çalışması olarak görünüyor. Cumhurbaşkanı adayını belirlemek ve ittifak kararını alabilmek için partilerin anket yaptırması kadar normal bir şey yok.

ANKETTE NE SORULUYOR

Ankette üç soru sorulduğu ifade ediliyor.

1- Liderler.

2- Siyasi partiler.

3- O şehirde önde gelen isimler.

Yani milletvekili listesine konulduğunda oy getirebilecek kişiler.

Bu anket ne için yapılıyor?

İttifak kurulur, ortak liste ile girilirse o ilde ittifak içinde hangi parti ağırlıktaysa ya da hangi liderin ismi ön plana çıkıyorsa, ankete katılanlar kimin aday gösterilmesini istiyorsa onu belirlemek.

CUMHURBAŞKANI ADAYLIĞINDA SÜRPRİZ OLUR MU

6'lı masanın cumhurbaşkanı adaylığı konusu tartışılmaya devam ediyor. Sanıyorum adaylar ilan edilene kadar bu sürecek.

Şimdiye kadar Kılıçdaroğlu'nun ortaya koyduğu bir tarif var. Cumhurbaşkanı adayının siyasetten gelme olması, devleti tanıyan birisi olması gibi. 6'lı masada nabız yokladığımda Kılıçdaroğlu seçeneği ciddiyetini korumakla birlikte, "Cumhurbaşkanı adayı siyasetin içinden de dışarıdan da olabilir. Siyasetin dışından olan aday siyasetle hiç ilgisi olmayan bir isim olmaz. Siyasetin hem içinde hem dışında yani şu anda aktif bir görevde olmasa da siyasetten gelme birisi olabilir" deniliyor. Tabii benim aklıma ilk olarak Abdullah Gül geldi. Ama "Abdullah Gül değil" yanıtını aldım.

Ben siyaset dışı bir isme pek prim vermiyorum ama yine de merak ettim siyasetin hem içinde hem dışında olan isim kim olabilir acaba?

Esfender KORKMAZ

Enflasyon kontrolden çıktı

5 Temmuz 2022 Salı

Haziran ayında, yıllık TÜFE yüzde 78,62 ve yıllık Yİ-ÜFE yüzde 138,31 oldu.

Çok yüksek ama ne kadar yüksek;

1) Nereden nereye geldik?

*2004 yılında yıllık yüzde 8,88 olan TÜFE oranı, Haziran 2022'de 78,62 oldu.

*Yıllık Yİ-ÜFE de, 2004 yılında yüzde eksi 3 (Toptan Eşya Fiyatları olarak) iken, yüzde 138,31'e yükseldi. (Aşağıdaki tablo.)

2004-2022 ENFLASYON ORANLARI

	2004	2022 (Haziran)
TÜFE		
AYLIK	0,38	4,95
YILLIK	8,88	78,62
12 AYLIK ORT.	18,19	44,54
YÜ-ÜFE		
AYLIK	-3,0	6,77
YILLIK	9,56	138,31
12 AYLIK ORT.	15,16	88,77

2) Enflasyonda dünyadan ayrıştık.

Haziran ayında ekonomik kriz yaşayan ve IMF ile çalışan Arjantin'de aylık TÜFE yüzde 4,80 oldu, bizde daha yüksek 4,95 oldu.

*Bizim gibi gelişmekte olan ülkeler içinde Brezilya'da 11,73 ve Meksika'da yüzde 7,65 oldu.

*Gelişmiş ülkeler, ABD ve Euro Bölgesi'nde tesadüfen aynı oranda, yüzde 8,60 oldu.

3) Enflasyon nereye gidiyor?

Yİ-ÜFE oranı yüzde 138,1 olarak TÜFE 78,62 daha yüksek oldu. Yİ-ÜFE maliyet artışını gösteriyor. Ayrıca enerji fiyatları 317,87 oranında arttı. Enerji bütün üretime girdi olduğu için Yİ-ÜFE daha çok artacaktır. Bu maliyet artışları perakendeye yansımak zorundadır. Aksi halde firmalar iflas eder. Dahası oligopol piyasa yapısı nedeni ile Türkiye'de maliyetlerin perakende fiyatlara yansımaları kolay oluyor.

Bu şartlar altında enflasyonda acil önlem almamız gerekir. Hükümet ise biliyoruz diyor ve fakat önlem almıyor. Bu durum Cumhuriyet tarihinde rastlanan bir durum değildir. Hatta dünyada rastlanan bir anlayış değildir.

Dünyada, ABD/FED, Avrupa Merkez Bankası ve birçok gelişmekte olan ülke, enflasyon korkusu ile faizleri artırdı ve artırma kararı aldı. Ayrıca her iki banka ve İngiltere MB gelişmekte olan ülkeler için faiz artırımlarını önerdi.

*Bizde ise MB gösterge faiz oranına göre Reel faiz oranı yüzde eksi 36,2'dir. Dünyada bu kadar yüksek eksi reel faiz yoktur.

*Türkiye'nin dış açıkları önceki yılların iki katına çıktı.

*Türkiye'nin risk primi (CDS) 800 baz puana yükseldi.

*Cari açık ve bir yıl içinde ödenmesi gereken dış borçları çevirmekte zorlanıyoruz.

*MB rezervleri eksidedir.

Bu şartlar hem kaos yarattı hem de en önemlisi Türkiye'nin dış borçlarında temerrüt riskini artırdı.

4)Bu kaostan nasıl çıkarız?

Her şeyden önce, Hükümet enflasyonla mücadele için bir istikrar programı yapmalıdır. Program yapmayınca, bu hükümet enflasyonu düşüremez algısı oluşuyor ve enflasyonda panik yaşanıyor.

Türkiye'yi bu ekonomik kaosa, demokrasi, hukuk ve insan haklarında erozyon ile yanlış faiz politikası soktu. Çıkış da aynı yolla olur.

Merkez Bankası gösterge faizini, TÜFE seviyesine çıkarmalı ve dolaylı olarak verdiği faiz yollarını kaldırmalıdır. Bu durumda hem TL'den kaçış ve enflasyon düşer, hem de yabancı sermaye girer ve temerrüt riski azalır. Sonrasında enflasyon düşüşüne paralel olarak faizleri de yeniden düşürmek gerekir.

Devleti parti devleti olmaktan çıkarıp, kurumsal devlet yapmak gerekir.

Aslında hükümet kendi dünyasına kapandı. Türkiye gerçeklerinden koptu. En doğrusu erken seçimdir.

İbrahim Kahveci

Ah ülkem ah!

Yıl 1983; Rahmetli Turgut Özal'ın ilk yılı

Çalışma çağındaki 27 milyon 757 bin kişinin 14 milyon 691 bini çalışıyor. İstihdam oranı %54,0 ve işsizlik oranı %8,2

1981-1991 yıllarını kapsayan 11 yılın ortalaması: Yüzde 51,5 istihdam oranı ve yüzde 8,3 işsizlik oranı.

Yüzde 11,0 büyüdüğümüz 2021 yılı;

İstihdam oranı %45,2 ve işsizlik oranı %12,0

Bu rakamları biraz daha açayım: 1981-1991 arası çalışabilir nüfusun %56,2'si işgücüne katılıyordu. Bu oranı 2021 yılı verilerine uygulayalım: (çok ilginç ama çok ilginç sonuçlar çıkacak...)

2021 yılı 15+ yaş nüfus 63.703 bin kişi. İşgücü piyasasında ise 32.732 bin kişi var; yani %51,4... İşte bu oran 1981-91 yıllarındaki gibi olsaydı (%56,2) işgücü piyasasında 35.929 bin kişi olacaktı.

İyi ama çalışan sayısı 28.806 bin olduğuna göre işsiz sayısı 3.927 bin değil; 7 milyon 123 bin kişi olacaktı. Ve böylece işsizlik oranı da %12,0 yerine %19,8 çıkacaktı.

Bugün gerçek işsizlik oranı tam da budur. İşsizlik oranımız %19,8....

***

Ve bugün bir başka gerçek daha var karşımızda... Enflasyon..

Tüketici fiyatları yıllık artışı %78,6 ve ÜFE yıllık artışı %138,3

Enflasyon hala neden düşük diye soracak olursanız onu da izah edeyim: Şu Yeni Ekonomi Modeline geçtiğimiz Aralık ayına kadar yaşanan fiyat artışları düşükte ondan... Mesela şu anki enflasyonun içinde geçen yılın temmuz %1,80, ağustos %1,12, eylül %1,25, ekim %2,39 ve kasım %3,51 artışları da bulunmaktadır.

Eğer sadece bu yılın ilk altı aylık enflasyonu ile yılın kalanını tamamlasak yıllık enflasyon %102,6 olacaktır.

***

Burada ne anlatmaya çalıştığımı ifade edeyim: 80'lerde enflasyon vardı ve bundan düşüktü ama yine de vardı. Ama işsizlik tek hanedeydi ve bugünkü seviyenin yarısı düzeyindeydi.

80'lerdeki enflasyon iş durumundan dolayı çok daha az hissediliyordu.

Ayrıca bir başka şey daha vardı... 80'lerde vergiler böyle değildi. GSYH'nın yüzde 10'u düzeyinde bir vergi vardı. Şimdi o zamanki hesapla yaparsak vergi oranı %32-33 aralığına gelmiş durumda.

Yani 80'lerde kazanılan paranın büyük kısmını harcayan yine bireylerdi... Şimdi ise kazanılan paranın yüzde 30'undan fazlasını sizin adınıza Cumhurbaşkanlığı Hükümeti harcıyor.

Kamu 80'lerde elde ettiği kazancın %20-25 arasında bir kesimini altyapı yatırımlarına harcıyordu: Kamu yatırım oranı %20'nin üzerindeydi.

Şimdilerde ise kamu çok vergi toplayıp çok ama çok az yatırım yapıyor. Kamu yatırım oranı yüzde 8,2 seviyesinde adeta diplerde sürünüyor.

Ödediğiniz vergiler karşılığı kamu hizmeti kalitesi ve büyüklüğü adeta kıyaslanamayacak kadar gerilemiş durumda.

Çünkü kamu parası Hazine garantili müteahhitler ile sosyal transferlere gidiyor. (verimsizliğe...)

***

Aslında bütün bunları da sineye çekebilirdik. Özellikle gelecek umudunun ve yatırımlarının olduğu bir yerde bugün yaşanan sıkıntılar yarının aydınlığı olabilirdi. Maalesef şimdilerde onu da kaybettik. Hatta bırakın gelecek umudunu, gençlerin geleceğini bile Hazine garantili müteahhitlere satmış olduk.

Umutsuz bir fakirliği sanırım hiç bu kadar çekmemiştik. 90'ların karanlık Mafya-Siyaset-Devlet ilişkisi geçmişle gelen tek ortak yönümüz olunca yarınları nasıl bakabiliriz ki?

Veriler ortada... gelişmeler ortada... Gittiğimiz yol ortada...

Sadece hayal satarak daha ne kadar gidebiliriz? Siz karar verin... KARAR sizindir.

05 Temmuz 2022, Salı

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Dünya ekonomisi çok kırılğan

Dünya ekonomisindeki kırılğanlık, bazı ülkelerde alışık olunmayan durumlara yol açıyor. Örneğin, İsviçre'de uzun yıllardan beri ilk defa enflasyon yüzde 3'ün üstüne çıktı. Almanya'da 1991'den beri ilk defa dış ticaret açığı verildi. Amerika son 50 yılın enflasyon rekorunu kırıyor, borsası çöküşte. Tüm ülkeler benzer durumda.

MAAŞ ZAMLARI NEFES ALDIRDI

Tabii Türkiye'de de enflasyon son 15-20 yılın en yüksek seviyelerinde. Önce pandemi, sonra ambargo senaryolarının dünyayı getirdiği nokta bu. Ekonomi kaynaklı siyasi istikrarsızlık ve ayaklanmalar tüm dünyaya yayılmış durumda.

Tabii Türkiye, vatandaşlarının hayat pahalılığının altında ezilmemesi için elinden geleni yapıyor. Bir yandan enerji yeterliliği için önemli adımlar atılıyor, diğer yandan ticari işbirlikleri artırılıyor. Ancak bütün bunlara rağmen TÜİK aylık enflasyon oranını yüzde 4.95, yıllık enflasyon oranını ise yüzde 78.62 olarak açıkladı. Son 6 aylık enflasyon da yüzde 42.35.

Yani emekli ve memurlar son 6 aydaki enflasyon oranı kadar maaş zammı alacaklar. Bu maaş zamlarının kısmi de olsa hayatı rahatlatacağını ve enflasyon yüksek oranlarda gittiği sürece bu ayarlamaların sıklıkla yapılması gerektiğini düşünüyorum.

UKRAYNA ZOR DURUMDA

Rusya-Ukrayna Savaşı'nda Batı'nın tüm yardımlarına rağmen Rus ordusu emin adımlarla ilerliyor. **Zelenski**'nin danışmanı **Oleksiy Arestoviç**, "**doğudaki son kale**" olarak tanımlanan Lysychansk'ın Ruslar tarafından işgal edildiğini itiraf etti. Zaten Rusya Savunma Bakanı **Sergey Şoygu**, Moskova güçlerinin Ukrayna'nın stratejik Lysychansk kentini ele geçirdiğini ve Lugansk bölgesinin tamamını kontrol ettiğini söyledi. Bu saatten sonra Ukrayna'nın geleceği tamamen Rusya'nın ve **Putin**'in insafına kalmış durumda. Eğer **Putin** isterse bilindiği şekliyle Ukrayna diye bir devlet bile kalmayabilir.

05.07.2022

Ukrayna'da yaşanan insanlık trajedisinin tüm Batı hayranlarına ibret olmasını temenni ediyorum. Batı güçlerinin kuklası gibi hareket eden Ukrayna Devlet Başkanı **Zelenski**'nin ülkesi sonunda yok olma durumuna geldi.

Gelecekte **Zelenski**'nin savaş ve insanlık suçlarından yargılandığını görürseniz sakın şaşırmayın.